

Plein 17a 18

Adres Plein 17a 18

Kadastraal H 233

Wijk Centrum

Status Beschermd dorpsgezicht

situatie augustus 2012

Inleiding

In opdracht van G. Schrama in 1905 tot stand gekomen HOTEL/CAFE 't Wapen van Wassenaar (tegenwoordig 't Regthuys genaamd) is gebouwd door de plaatselijke timmerman A.C. Leijnen in de traditie van Overgangsarchitectuur met elementen van de Neorenaissance.

Het is binnen het beschermde dorpsgezicht beeldbepalend gelegen aan het Plein en vervult niet alleen stedenbouwkundig, maar ook cultuurhistorisch een centrale rol binnen het dorp Wassenaar.

De geschiedenis van het pand gaat blijkens bouwsporen terug tot de 16de eeuw. Het betreft hier een "woontoren" ook wel "steenenkamer" genoemd, die zich bevond ter plaatse van nog bestaande kelder. Deze kelder, oorspronkelijk toegankelijk aan de noordwestzijde (Pleinzijde), was overkluisd met twee kruisgewelven. Typologisch gaat het daarbij om de vroegste stenen woonbebouwing binnen de dorpskern.

De oudst bekende schriftelijke vermelding van het pand is een verkoopakte uit 1647. Het was toen een "neeringrijcke herberge" aan het Plein. Kenmerkend voor dergelijke dorpsherbergen was dat hier vanouds de belangrijkste dorpbijeenkomsten werden gehouden. Het kerkbestuur vergaderde er maar het fungeerde ook als vierschaar waar de baljuw recht sprak. In 1701 wordt het vermeld als "groot en weldoortimmerde herberge met stallinge". Ook nadat het Baljuwhuis in 1743 gereed was gekomen, bleef de dorpsherberg bekend als "Regthuys van Wassenaar en Zuidwyk".

Sedert 1788 staat de dorpsherberg fungeren als "Het Wapen van Wassenaar". Het pand bestond uit een

lange gang met rechts een slaap- en woonkamer. Links bevond zich een zitkamer en een paardenstal. De achter de woonkamer gelegen logeerkamer was onderkelderd. In het verlengde van de gang was de langgerekte (ca. 11 meter) gelagkamer gesitueerd. Er was tevens een kolfbaan. In opdracht van de heer G. Schrama vond in 1905 een ingrijpende verbouwing plaats waarbij het voorhuis gelag- en biljartzaal werd en het achterhuis het woongedeelte. Op de verdieping bevonden zich een negental hotelkamers. Niet lang daarna is de paardenstal verplaatst naar het achtererf en kreeg de oude stal een toneelfunctie. Vervolgens kreeg deze ruimte in 1921, in opdracht van H. Ligtvoet, een kantoorfunctie voor de op het achtererf gevestigde drukkerij. Tot 1926 was in het rechter gedeelte een toneelzaal ingericht. De verlaagde elementen van de gevelafsluiting waren bestemd voor reclameborden met de tekst: "Uitspanning" en "Café Het Wapen van Wassenaar". Door verbouwingen in 1926 en 1974 is de indeling van het interieur verder gewijzigd. De serre is in de jaren '90 gerenoveerd. Het pand heeft tot 1999 zijn horecafunctie behouden.

N.B. De bescherming richt zich op het hoofdvolume, de kelder en voorgevel met serre.

Omschrijving

Deels onderkelderd tweelaags pand onder plat dak is opgetrokken uit grauwe baksteen (kruisverband, knipvoeg) deels met gepleisterde plint. De gevelopeningen worden gedekt door strekken. De deuren zijn dubbele paneeldeuren met ruiten in de bovenste panelen met daarboven drieruits bovenlichten. De vensters zijn overwegend T-schuiframen.

De vijf venstereenheden lange voorgevel, verlevendigd met witte verblendstenen sierbanden, is een langsgewel. Deze wordt afgesloten door brede kanteelachtige verspringingen van verschillende lengte. De borstwering bestaat uit overkragend gemetselde sierbanden, afgedekt door een met witte kruispannen afgedekte afzaat. Het linker deel met één venster op de verdieping is het voormalige stal/kantoorgedeelte. Het rechter, vier venster eenheden brede deel, is het eigenlijke horecagedeelte. Het linker deel heeft op de begane grond links een later ingebroken deur met rechts daarvan een winkelpui met drieruits bovenlicht. In het midden op de verdieping bevindt zich één venster.

Voor het rechter deel bevindt zich een houten rechthoekige serre. Het bestaat tussen de met zogenaamde "kappelletjes" afgewerkte stijlen uit identieke panelen, waarvan aan de voorzijde vier paar zijn uitgevoerd als dubbele deuren, afgewisseld door zijlichten. De zijkanten hebben elk twee identieke panelen. Elk element bestaat uit een paneel aan de onderzijde en boven uit een ruit met daartussen een horizontaal doorlopende reeks roedeverdeelde ruitjes. De relatief hoge bovenlichten met roedeverdeling zijn voorzien van geel kathedraal glas. De houten balustrade van het balkon erboven heeft aan de bovenzijde een geschulpte onderrand met daartussen geometrisch uitgevoerd latwerk. De serre is van binnenuit bereikbaar middels vier gevelopeningen waarvan één deuren met bovenlichten heeft, vergelijkbaar met die van de serre.

Op de verdieping zijn de twee buitenste gevelopeningen voorzien van dubbele éénruits balkondeuren met onderpanelen. Ertussen bevinden zich twee schuiframen.

Interieur

De oorspronkelijke trap van de dichtgezette entree aan de noordzijde (Pleinzijde) van de kelder, die zich rechts achter in het pand bevindt, is nog aanwezig. Tegenwoordig (anno 2006) is de kelder toegankelijk via een in de jaren '70 van de 20ste eeuw gemaakte entree aan de zuidzijde. De wit gepleisterde kelder heeft een houten balkenzoldering. Opvallend zijn de zware pijlers van de gewelfaanzetten in de hoeken en halverwege het midden. De noordelijke travee wordt doorsneden door een muur. In de westmuur bevindt zich een nis.

Waardering

Het hotel/café 't Wapen van Wassenaar (nu: Regthuys) is van algemeen belang vanwege de cultuur-, architectuur- en bouwhistorische waarde en typologisch een goed voorbeeld van een dorpsherberg uit het begin van de 20ste eeuw in de traditie van de Overgangsarchitectuur met elementen van de Neorenaissance, welke vanouds een centrale rol vervulde binnen de dorpsgemeenschap.

Lokaalhistorisch is mede daardoor sprake van zeldzaamheidswaarde.

Bouwhistorisch is met name de kelder van waarde als 16^{de}eeuws restant van een woontoren, oftewel "steenen kamer" die herinnert aan het ontstaan van het dorpscentrum van Wassenaar

Het pand is gaaf wat betreft materiaalgebruik en detaillering van de hoofdvorm, inclusief de kelder en de voorgevel met veranda. De serre met balkon is tevens van belang vanwege de ambachtelijke vaardigheid.

Het binnen het beschermde dorpsgezicht gelegen hotel/café is stedenbouwkundig van groot belang vanwege de beeldbepalende en centrale ligging aan het Plein.

situatie augustus 2012